

Raamatupidaja igapäevane
töö- ja õppekeskkond
www.RMP.ee

RMP.ee raamatupidamis- ja maksuinfoajakiri

SPETSIALIST

August 2014

**ETTEVÖTTE
LIKVIDEERIMINE**

SOODUSHIND
kuni 7.septembrini 138 € + km

23. oktoober 2014 **Eesti**
RAAMATUPIDAJATE
KONVERENTS
Teejuht 2015. aastaks

NORDEA Kontserdimajas

RAAMATUPIDAMIS- JA
MAKSUINFOPORTAAL
RMP
www.rmp.ee

Eesti Koolitus- ja
Konverentsikeskus

Kava avalikustatakse
08.09.2014 RMP.ee kalendris!

REGISTREERIMINE: www.rmp.ee/koolitus/rmp

Ettevõtte likvideerimine ei ole raketiteadus

Algus ja lõpp, alustamine ja lõpetamine. Igal asjal, olukorral, ettevõtmisel on kindel algus ja enamasti jõuavad nad ühel hetkel ka oma lõpuni - mõni varem, mõni hiljem. Ettevõtluses on äritegevuse lõpetamine justkui kahe teraga mõök, keegi kaotab alati. Seekordse ajakirjanumbri fookuses on ettevõtte lõpetamine keskendudes äriühingu likvideerimisele.

Mis on mis - vabatahtlik *versus* sundlõpetamine, sellest kirjutab **Siiri Malmberg** advokaadibüroost Hansa Law Office. Kas sisse makseta asutatud osaühingu lõpetamine erineb millegi poolest sisse makseta asutatud ühingu lõpetamisest, selgitab **Karina Paatsi** advokaadibüroost Borenius. Mida tähendab ettevõtte kui tööandja tegevuse lõppemine ja kuidas peab tööandja toimima, toob lugejateni **Katrin Sarap** advokaadibüroost MAQS Law Firm. Milliseid teenuseid pakub töötukassa likvideerimisel ettevõttele, tutvustab **Liis Josua** Eesti Töötukassast.

Kui lõppeb ettevõtte tegevus, siis tõmmatakse joon alla ka tema varadele ja kohustustele. **Õnne Laia-kask** PKF Estonia OÜst kirjeldab likvideeritava ettevõtte raamatupidamist ja aruandlust. **Urmas Võimre** ja **Meelis Velga** BDO Eesti ASst vaatlevad oma artiklis likvideerimisprotsessi lõppedes jaotamisele minevate varade maksustamist. **Merlin Salvik** ja **Deivid Uiho** advokaadibüroost Hedman Partners keskenduvad oma artiklis tegevustele, mida on ettevõttel likvideerimisprotsessi käigus lubatud teha. Hea tahte ja võlaasaldajate nõusoleku korral on silmapiiril terendav maksejõuetusest tingitud ettevõtte tegevuse lõpetamine võimalik asendada ettevõtte saneerimisega. Mis, kus ja kuidas, sellest kirjutavad täpsemalt **Urmas Üstav**, **Ants Prümmel** ja **Rainer Ratnik** advokaadibüroost LEXTAL.

Sumedad suveõhtud veel kestavad, sestap on aja- viiteks võimalik ka ristsõna lahendada.

RMP.ee toimetus

Sisukord

Toimetuse veerg	3
Äriühingu vabatahtlik ja sundlõpetamine	4 - 7
Sissemakseta osaühingu asutamine ja lõpetamine - erisused ja võimalused võrreldes tavapärase osaühinguga	8 - 11
Töötajad ettevõtte likvideerimise protsessis	12 - 14
Ristsõna	15
Töötukassa teenused likvideerimisel ettevõttele	16 - 18
Raamatupidamine ja aruandlus ettevõtte likvideerimise käigus	19 - 21
Juriidilise isiku lõpetamise MAKSUASPEKTID	22 - 25
Ettevõttele lubatud tegevused likvideerimismenetluses	26 - 28
Pankrotimenetluses likvideerimise vältimine saneerimisega	30 - 36

Formaat: A5 / PDF

Ilmumisaeg: August 2014

Ajakiri SPETSIALIST saadetakse 32 907-le RMP.ee Nädalakirja tellijale.

RMP Eesti OÜ
Tel: 6 848 110
E-post: toimetus@rmp.ee

Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal RMP.ee

Äriühingu vabatahtlik ja sundlõpetamine

Siiri Malmberg
Advokaadibüroo Hansa Law Offices
partner, vandeadvokaat

Äriühing kui vahend, mille kaudu äri ajada, on üheks oluliseks ettevõtluse alustalaks. Kuivõrd majandus on dünaamiline ja seetõttu võib ka äritegevus kiirelt muutuda, siis on olulised reeglid, kuidas äri alustada, vajadusel ümber kujundada ja ka lõpetada. Eesti on proovinud silma paista liberaalse, operatiivse ja efektiivse ettevõtluskeskkonnana, mille hulka on kuulunud ka võimalikult lihtsad ja läbipaistvad äriühingu asutamise võimalused. Alles hiljutise ajani ei olnud aga riigi tasandil pööratud tähelepanu äriühingu lõpetamise protsesside lihtsustamisele.

Käesolevaks ajaks on ka siin toimunud olulised arengud, võimaldades äriühingu lõpetamist klassikalise likvideerimise menetluse läbiviimise kõrval alates 2015. aastast ühineda äriühingu varal ka füüsilise isiku varaga.

Arvestades seda, et äriühingute lõpetamise alused juba poole aasta pärast täienevad, oleks paslik üle korrata, millisel viisil äriühinguid Eestis lõpetada saab ja mille pooltest need viisid üksteisest erinevad.

Kõige laiem äriühingu lõpetamise viiside jaotus on vabatahtlik lõpetamine ja sundlõpetamine. Käesolevas artiklis ei käsitleta pankrotimenetlust.

Vabatahtlik lõpetamine

On ilmselt loomulik, et isikutel, kes on äriühingusse panustanud oma raha ja ressursse osanike/aktsionäridena, on õigus ja vabadus otsustada selle üle, kas äriühing oma tegevust jätkab või mitte. Teisest küljest esinevad mitmed riigi tasandil oluliseks peetud aspektid, mis õigustavad riigi sekkumist äriühingu tegevuse jätkamise küsimusse, näiteks äriühingu poolt oluliste kohustuste täitmata jätmine riigi ees (majandusaasta aruande esitamata jätmine), äriühingu enda sisemised probleemid, mis muudavad äriühingu edasise

tegevuse võimatuks (näiteks äriühingul ei ole mitu aastat olnud kehtivate volitustega juhatuse liiget), äriühingu kriminaalne õigusvastane tegevus.

Kui äriühingu lõpetamine toimub tema osanike/aktsionäride otsuse alusel, on tegemist vabatahtliku lõpetamisega. Kui äriühingu lõpetamine toimub kohtulahendi alusel, siis on tegemist sundlõpetamisega.

Äriühingu vabatahtlikul lõpetamisel toimub enamasti likvideerimismenetlus. Likvideerimismenetlust ei toimu näiteks juhul, kui äriühing lõpeb teise äriühinguga jagunemise või ühinemise teel. Põhjuseks on tõenäoliselt seaduses ettenähtud mehhanism, mille kohaselt jagunemisel või ühinemisel lõppevale äriühingule tekib alati õigusjärglane, kelle suhtes saavad lõppenud äriühingu võlausaldajad oma nõuded maksma panna.

*Ettevõtte
vabatahtlik lõpetamine toimub
osanike otsuse alusel.*

Likvideerimise eesmärk on lõpetada äriühingu tegevus, nõuda sisse võlad, müüa vara ja rahuldada võlausaldajate nõuded. Juhul kui likvideerimisel selgub, et äriühingu varast ei jätku kõikide äriühingu kohustuste täitmiseks, siis on likvideerijad kohustatud esitama äriühingu pankrotiavalduse.

Likvideerimismenetluse läbiviimiseks

valivad osanikud/aktsionärid äriühingu likvideerija(d), kelleks reeglina on juhatuse liikmed. Likvideerijaks võib valida ka äriühinguvälise kolmanda isiku. Vähe-

*Likvideerijaks
võib olla ka
äriühinguväline
kolmas isik.*

malt ühe likvideerija elukoht peab olema Eestis. Likvideerijatel on juhatuse liikme õigused ja kohustused, mis ei ole vastuolus likvideerimise olemusega. Praktikas tundub vahest, et likvideerijad kipuvad mõnikord ühingu tegevuse lõpetamisel hoopis äri jätkama, mis ei ole kuidagi kooskõlas likvideerimise eesmärgiga. Lisaks tasub silmas pidada, et äriühingu juhatuse liikmest ja kolmandast isikust likvideerija vastutus on mõnevõrra erinev. Näiteks näeb seadus mõningatel juhtudel ette, et äriühingu kohustuste eest vastutab solidaarselt juhatuse liige. Riigikohtu praktikas laiendatakse selline vastutus ka juhatuse liikmest likvideerijale, kuid mitte kolmandast isikust likvideerijale, kellel puudus enne likvideerijaks saamist võimalus äriühingu juhtimist mõjutada. Äriühingu osanikud/aktsionärid saavad likvideerija alati tagasi kutsuda ja valida uued likvideerijad.

Alates 01.01.2015 jõustuvad äriseadustiku muudatused lubavad edaspidi osaühingu või aktsiaseltsi ühinemist füüsilisest isikust osaniku/aktsionäri varaga. Ühinemine saab olema lubatud ka siis, kui lisaks sellele osanikule või aktsionäriks kuuluvad ühendatava osaühingu osad või

aktsiaseltsi aktsiad üksnes ühingu endale. Ühinemise eesmärk on hõlbustada äriühingu lõpetamist, võimaldades ühingu lõpetamise ligikaudu paari kuuga, võrreldes likvideerimismenetlusega, mis kestab ligikaudu 6-9 kuud. Sisuliselt tähendab see seda, et äriühing kustutatakse äriregistrist ja füüsilisest isikust osanik/aktsionär omandab kogu äriühingule kuulunud vara (varaks loetakse nii asjad, õigused kui ka kohustused), muutudes

isikust vara omandaja peab kinnitama oma maksevõimelisust. Samuti ei ole võimalik ühinemist läbi viia ilma maksu- ja tolliameti nõusolekuta, kes võib keelduda nõusolekust ka siis, kui tal on nõudeid füüsilisest isikust äriühingu vara omandaja suhtes. Samas ei teosta keegi sisuliselt isiku maksevõimelisuse kontrolli, millest tulenevalt võivad võlausaldajate huvid saada kahjustatud, kui nad ei nõua õigel ajal oma nõuete tagamist.

*Sundlõpetamisel
ei pruugi
likvideerimis-
menetlust toimuda.*

äriühingu õigusjärglaseks. Võlausaldajaid loodetakse kaitsta seeläbi, et füüsilisest

Sundlõpetamine

Äriühingu sundlõpetamise alusteks on järgmised juhtumid:

- 1 juhatus ametiaeg on lõppenud rohkem kui kaks aastat tagasi ja uut juhatus ei ole valitud;

- 2 kui osanikud/aktsionärid ei ole võtnud vastu äriühingu lõpetamise otsust, kui selle vastuvõtmine oli seaduse või põhikirja alusel kohustuslik;
- 3 netovara langemisel alla nõuete ei ole osanikud teinud seaduses sätestatud toiminguid;
- 4 sundlõpetamine võidakse kohtu poolt otsustada ka sanktsioonina õigusrikkumise eest. Sundlõpetamise kohta teeb otsustuse kohus.

Sundlõpetamisel ei pruugi likvideerimismenetlust toimuda. Näiteks, kui sundlõpetamise põhjuseks on majandusaasta aruannete esitamata jätmine, siis toimub äriühingu likvideerimine ainult siis, kui seda taotleb äriühing või võlausaldajad. Juhul kui likvideerimisprotsess toimub, siis viiakse see läbi samasuguste reeglite järgi nagu äriühingu vabatahtliku lõpetamise puhul.

Tõenäoliselt kõige suurem erinevus sundlõpetamise ja vabatahtliku lõpetamise vahel on see, et sundlõpetamise korral ei ole osanikel/aktsionäridel võimalik ise likvideerijat valida. Selle otsustuse teeb kohus. Samuti on kohtul õigus enda määratud likvideerija tagasi kutsuda ja asendada teisega. Tegelikuses on võimalik paljudel juhtudel teha kohtule ettepanek likvideerija isiku kohta, mida kohus sageli ka arvesse võtab.

Teine erinevus, võrreldes äriühingu vabatahtliku lõpetamise protseduuriga on see, et kohus kontrollib enda poolt määratud likvideerija tegevust, näiteks kohustab kohus esitama likvideerijat kohtule oma ülesannete täitmiseks aruandeid.

**RAAMATUPIDAJA
KALENDERMÄRKMIK
2015**

**ETTETELLIMINE alates
3. novembrist 2014**

Sissemakseta osaühingu asutamine ja lõpetamine - erisused ja võimalused võrreldes tavapärase osaühinguga

Karina Paats
Advokaadibüroo Borenium vande-
advokaat ja partner, äri- ja tööõiguse
töögrupi juht

Äritegevuse alustamise eelduseks on eelkõige hea äriidee, samas iga idee käivitamine ei nõua ilmtingimata (märkimisväärsed) vahendeid. Kui veel mõni aasta tagasi eeldas osaühingu asutamine vähemalt 2556 euro või selle väärtusele vastava vara olemasolu, siis täna on võimalik asutada osaühing sissemakset tegemata, st osa eest tasumata. Seega on

see sobiv võimalus neile, kelle äritegevus ei vaja kas üldse või vähemasti mitte tegevuse alguses suuri investeeringuid. Sissemakseta osaühingu puhul ei ole siiski tegemist ühinguga, millel kapital üldse puudub või mille puhul sissemakse tegemise kohustust üldse ei ole. Kui üldjuhul tuleb osaühingu asutamisel teha osakapitali sissemakse enne asutamisdokumentide esitamist äriregistrile, siis sissemakseta osaühingu puhul võib kapitali maksta sisse pärast ühingu asutamist.

Asutamine, osanike vastutus ja piirangud

Sissemakseta osaühingu asutamise võimalus on piiratud. Nimelt saab osakapitali sisse maksmata asutada osaühingu üksnes füüsiline isik (või mitu füüsilist isikut) ning seda tingimusel, et ühingu osakapital ei ole suurem kui 25 000 eurot.

Sarnaselt sissemakseta osaühingule saab sissemakseta osaühingut asutada samuti kahel viisil:

- 1 osaühingu asutamisdokumendid tõestab notar;

- 2 osäühing asutatakse elektrooniliselt kiirmenetluses e-äriregistri ettevõtjaportaalis (eeldus: kõigil ettevõtjega seotud isikutel (asutajatel, juhatuse ja nõukogu (kui ühingul on nõukogu) liikmetel) on ID-kaart).

Sissemakseta osäühingu registreerimisel teeb äriregister ühingu registrikaardile kande “Asutatud sissemaksete tegemata”, seega kõigil ühingu tulevastel võlausaldajatel ja lepingupartneritel on võimalik sellest asjaolust teada saada.

Osäühingu sissemakseta asutamine ei vabasta osanikke sissemaksete tegemisest. Sissemakse tuleb teha pärast osäühingu asutamist:

- maksmise tähtaeg lepitakse kokku osäühingu asutamislepingus (soovitav kindlasti juhul, kui ühingul on mitu asutajat) või

Kui nõude esitamata jätmine võib kahjustada võlausaldajate huve, võib juhatusel olla kohustus nõuda sissemaksete tasumist.

- tähtaeg jäetakse asutamislepingus määramata.

Seega kui sissemaksete maksmise tähtaeg on määramata, siis on võimalik, et sissemaksete ühingu tegevuse ajal ei tehtagi. Tuleb teada, et sissemaksete tegemise nõue on üksnes osäühingul. Sellest tulenevalt saab sissemaksete tegemise nõude esitada osanikule kas ühingu juhatuse liige või

ühingu pankroti väljakuulutamise korral pankrotihaldur (mitte aga võlausaldaja). Teatud juhtudel võib juhatusel olla kohustus nõuda sissemaksete tasumist, näiteks olukorras, kus nõude esitamata jätmine võib oluliselt kahjustada osäühingu võlausaldajate huve. Seega sissemakseta osäühingu puhul peab ühingu juhatuse arvestama osäühingu eripäraga ning enda vastutuse seisukohast nõudma osanikelt sissemaksete tegemist olukorras, kus ühing ei suuda rahuldada võlausaldajate kõiki nõudeid.

Kuni sissemaksete tasumiseni kehtivad osanike suhtes teatud piirangud, millega osanikud peavad arvestama:

- 1 osäühingu kapitali ei saa suurendada ega vähendada. Seega, kui näiteks ühingu netovara ei vasta seaduses ettenähtud nõuetele ning osanikud soovivad netovara taastada osakapitali suurendamise või vähendamise kaudu, siis tuleb enne sellise otsuse vastuvõtmist osanikel tasuda sissemakset osakapitali. Alles seejärel saab võtta vastu otsuse kapitali suurendamise või vähendamise kohta;
- 2 osanikud vastutavad tasumata sissemaksete ulatuses osäühingu ees kogu oma varaga, kui osäühingu enda varast kohustuste täitmiseks ei piisa;
- 3 osäühingul on keelatud teha osanikele väljamakseid (maksta dividende). Erandina ei kehti piirang osanikele töölepingu alusel makstava tasu ja osanikust juhatuse liikme tasu väljamaksmise kohta. Samas on võimalik osäühingu sissemaksete nõuet

samaaegselt tasaarvestada osaniku nõudega saada osaühingust kasumit.

Osa eest võib tasuda nii rahalise kui ka mitterahalise sisse maksega ning sisse makse hindamisel ja tõendamisel kehtivad tavapärased osaühingu kohta seaduses sätestatud nõuded. Pärast sisse makse

*Sissemakseta asutatud
osaühingu lõpetamine
ei erine sisse maksega
asutatud osaühingu
lõpetamisest.*

tegemist esitab juhatus äriregistrile sisse makse tegemist tõendavad dokumendid ning register kustutab kande osaühingu sisse makseta asutamise kohta.

Osaühingu tegevuse lõpetamine

Sissemakseta osaühingu lõpetamine ei erine sisse maksetega asutatud osaühingu lõpetamisest. Seega kohalduvad sisse makseta osaühingu lõpetamisele äri seadustikust tulenevad samad nõuded ja tähtajad, mida tuleb tavapäraselt osaühingu lõpetamisel järgida. Ainsaks erisuseks on osaühingu pankrot, nimelt ühingu pankroti väljakuulutamise korral võib pankrotihaldur nõuda osanikelt tasumata sisse maksete tegemist ühingu kohustuste täitmiseks.

Alates 01.01.2015. a on võimalik lõpetada osaühingu ja aktsiaseltsi tegevus lihtsustatud korras ning seeläbi vältida ligi 9 kuu pikkust (praktikas üldjuhul pikemat)

BORENIUS

ADVOKAADIBÜROO

EESTI ÜKS SUUREMAID ADVOKAADIBÜROOSID, MIS OSUTAB ÕIGUSTEENUSEID KÕIGIS MAJANDUSVALDKONDADES

- Äri- ja lepinguõigus
- Pankrot ja saneerimine
- Tööõigus
- Riigihanked
- Maksuõigus
- Kinnisvara- ja ehitusõigus
- Ühinemised ja omandamised
- IT ja tehnoloogia
- Pangandus- ja finantsõigus
- Intellektuaalne omand ja andmekaitse
- Konkurentsiõigus
- Kohtuvaidlused
- Energia- ja keskkonnaõigus
- Transpordi- ja merendusõigus

U.S. NY | SOOME | VENEMAA | EESTI | LÄTI | LEEDU

WWW.BORENIUS.EE

likvideerimismenetlust. Nimelt jõustuvad uuel aastal äriseadustiku muudatused, mille kohaselt on nii osaühingul (sh sisse-makseta osaühingul) kui aktsiaseltsil võimalik ühineda füüsilise isiku varaga, st ühinemise tulemusena loetakse äriühing lõppenuks. Kuigi juriidiliselt toimub ühinemine, on tegemist siiski alternatiiviga ajakulukale likvideerimismenetlusele.

*Uuest aastast on
osaühingut võimalik
lõpetada lihtsustatud
korras.*

Osaühingu¹ ühinemine osaniku varaga on lubatud, kui ühingu osa kuulub füüsilisest isikust ainuosanikule või lisaks ainuosanikule kuulub osalus ka osaühingule endale. Seega, kui osaühing asutati mitme isiku poolt või aja jooksul on lisaks asutajale lisandunud uusi osanikke, siis on võimalik näiteks leppida kokku osaluste võõrandamises ühele füüsilisest isikust osanikule, kes saab läbi viia osaühingu ühinemise enda varaga. Ühinemine on lubatud üksnes siis, kui ühendav füüsiline isik on maksevõimeline.

Erinevalt tavapärasest ühinemisprotsessist ei pea antud juhul järgima mitmeid teavitus- ja avalikustamiskohustusi ning ühinemine on võimalik läbi viia ligikaudu 2 kuu jooksul.

Osaühingu ja füüsilisest isikust osaniku vara ühinemisel toimub vara üleminek üldise õigusjärgluse alusel. Seega füüsilisele isikule lähevad koos osaühingu varadega üle ka kõik osaühingu kohus-

tused. Isik muutub üleläänud kohustuste ees piiramatult vastutavaks kogu oma isikliku vara ulatuses. Seega sobib selline ühinemisvõimalus eelkõige nendele äriühingutele, kellel puuduvad kohustused võlausaldajate ees või kes enam aktiivselt ei tegutse (ja kellel seetõttu puuduvad ka võimalikud kohustused), kuid kellel on siiski vara, mida saab lihtsustatult osanikule ühinemise teel üle anda.

Kokkuvõte

Äriühingu asutamine on täna võimalik loetud tundide jooksul ning tehtav arvuti tagant tõusmata, füüsilisest isikust asutaja puhul ei ole vajalik teha ka investeeringut osakapitali sissemakse tegemise näol. Tulevikus on võimalik n-ö ühemehefirma tegevus suhteliselt lihtsalt ka lõpetada. Seega võib väita, et riik on seadusandja abil loonud füüsilistele isikutele üsna paindlikud võimalused ettevõtluse alustamiseks ja vajadusel ka lõpetamiseks. Eelkõige on ettevõtlusse sukeldumiseks vaja head äriideed, kuid siiski tuleb teada ja arvestada ka sissemakseta osaühingu olemusest tulenevate piirangute ning vajadusel ka maksuaspektidega.

¹ Äriseadustiku muudatused reguleerivad ka aktsiaseltsi ühinemist füüsilisest isikust aktsionäri varaga. Tulenevalt käesoleva artikli teemaatikast autor aktsiaseltsiga ühinemist ega sellega seotud erisusi antud artiklis ei käsitlenud. Teataja L 284, 26.10.2013, lk 5-6

Töötajad ettevõtte likvideerimise protsessis

Katrin Sarap
MAQS Law Firm advokaadibüroo
vandeadvokaat, partner

Tänane majanduskeskkond soosib uute ettevõtmiste alustamist ja seoses sellega ka uute äriühingute asutamist. Nn *start-up* on moodne ja saanud tavapäraseks. Samas ei saa mööda sellest, et igapäevast äriühinguid või ühte osa sellest likvideeritakse, mis omakorda puudutab otseselt äriühingus töötavaid töötajaid. Mis saab töötajatest äriühingu likvideerimisel?

Äriühingu likvideerimine tähendab töölepingu seaduse mõistes tööandja tegevuse lõppemist. Tööandja tegevuse lõppemine toob kaasa töölepingute erakorralise ülesütlemise (koondamine) töölepingu seaduse (TLS) § 89 lg 2 alusel.

Olenevalt töötajate arvust võib töölepingu ülesütlemine tähendada kollektiivset ülesütlemist ehk töölepingud öeldakse samaaegselt üles suurema hulga töötajatega. Kui otsus äriühingu või selle osa likvideerimiseks on olemas, siis on võimalik hakata planeerima ka töölepingute ülesütlemist.

Millal on tegemist kollektiivse ülesütlemisega?

Kollektiivne ülesütlemine oma sisult erineb individuaalsest selle poolest, et töölepingud öeldakse üles lühikese aja jooksul paljude töötajatega. Kollektiivse koondamise korral lõpevad töölepingud 30 kalendripäeva jooksul.

Töölepingu seaduse (TLS) § 90 reguleerib kollektiivset ülesütlemist. Kollektiivne töölepingute ülesütlemine on töölepingu ülesütlemine 30 kalendripäeva jooksul koondamise tõttu vähemalt:

- 5 töötajaga ettevõttes, kus töötab keskmiselt 19 töötajat;
- 10 töötajaga ettevõttes, kus töötab keskmiselt 20-99 töötajat;
- 10% töötajatest, kus töötab keskmiselt 100-299 töötajat;
- 30 töötajaga ettevõttes, kus töötab keskmiselt vähemalt 300 töötajat.

Töötajate arvu määramisel tuleb tööandjal arvesse võtta kuue kuu keskmist töötajate arvu informeerimise ja konsulteerimise

*Äriühingu
likvideerimine
tähendab töölepingu
seaduse mõistes
tööandja tegevuse
lõppemist.*

kohustuse tekkimise päevast arvates (TUIS § 18 lg 2). Ettevõtte antud kontekstis ei tähenda tingimata seda, et tegemist on äriühingu kui tervikuga ehk kui juriidilise isikuga. Ettevõtte võib käesoleval juhul olla ka majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb (TsÜS § 66¹) ehk tegemist võib olla näiteks äriühingus tegutseva tootmisüksuse likvideerimisega. Sellisel juhul tuleb töötajate arv määrata konkreetse ettevõtte põhisel, mitte juriidilise isiku põhisel.

Kollektiivse ülesütlemise protsess

Kollektiivsel koondamisel on tööandjal kohustus järgida selleks ettenähtud reegleid (TLS § 101-103).

Esimene samm

Tööandja kohustus informeerida ning konsulteerida töötajate usaldusisikuga või viimase puudumisel töötajatega (TLS § 101).

Tööandja kohustuseks on esitada töötajale

kirjalik teade, mis sisaldab TLS § 101 lg 2 viidatud teavet. Viidatud kohustuse peab tööandja täitma aegsasti enne ülesütlemisavalduste esitamist. TLS ei selgita, mida “aegsasti” antud kontekstis tähendab, mistõttu tuleks tööandjal lähtuda likvideerimismenetluse üldisest protsessist ja ülesütlemissähtäegadest. Oluline on see, et töölepingud peavad lõppema likvideerimismenetluse lõppemisega ehk ajal, mil tööandjal enam töötajale tööd pakkuda ei ole. Konsulteerimise eesmärgiks on selgitada töötajatele ülesütlemise põhjusi ning leida võimalus vältida või vähendada töölepingute lõpetamisi. Samaaegselt töötajate informeerimisega tuleb tööandjal esitada töötajatele esitatud andmetest ära kiri töötukassale. Töötajatel on võimalus tööandjale esitada omapoolsed ettepanekud 15 päeva jooksul alates tööandja poolt teate saamisest. Töötajate ettepanekud ei ole tööandjale siduvad.

*Töölepingud
peavad lõppema
likvideerimis-
menetluse
lõppemisega.*

Teine samm

Tööandja lõplik otsus koondatavate arvu ja töölepingu lõpetamise kuupäeva osas. Töötukassa teavitamine (TLS § 103).

Pärast seda, kui tööandja ja töötajad on konsulteerimise lõpetanud ning teavitanud töötukassat konsulteerimise tulemustest, võib tööandja töölepingud üles

öelda. See tähendab, et tööandja annab töötajatele kätte ülesütlemisavaldused. Ülesütlemisel tuleb järgida selleks ettenähtud ja tööstaazist tulenevaid tähtaegu, mis on 15 kalendripäevast kuni 90 kalendripäevani.

*Töölepingu
ülesütlemisel
koondamise tõttu
tuleb tööandjal
täita ja anda igale
töötajale "Tõend
kindlustatule".*

Kolmas samm

Töölepingute lõpetamine.

Kuna töölepingu saab lõpetada pärast 30 kalendripäeva möödumist alates töötukassa teistkordsest teavitamisest, siis on minimaalseks töölepingu lõpetamise etteavitus ajaks siiski 30 kalendripäeva. Oluline on märkida, et töölepingute kollektiivne ülesütlemine jõustub ülesütlemisest etteteavitamise tähtaja möödumisel, kuid mitte varem kui 30 kalendripäeva möödumisel ajast, kui tööandja teavitas teistkordselt töötukassat. Kui töölepingu ülesütlemine eeldab pikemat kui 30 kalendripäevast etteteavitamist, siis on tööandjal võimalus vähem etteteavitatud aeg hüvitada TLS § 100 lõike 5 alusel. Töölepingu lõpetamisel tuleb tööandjal tasuda töötajale kõik lepingu lõpetamise seisuga sissenõutavaks muutunud tasud ja hüvitised (sh töötasu, kasutamata puhkuse hüvitis). Lisaks tuleb tööandjal

töötajale tasuda koondamishüvitis töötaja ühe kuu keskmise töötasu ulatuses (TLS § 100 lg 1).

Töölepingu ülesütlemisel koondamise tõttu tuleb tööandjal täita ja anda igale töötajale "Tõend kindlustatule", mis on saadaval Eesti Töötukassa kodulehel. Töötaja, kellel on tööstaazi selle tööandja juures enam kui viis aastat, on võimalus taotleda Eesti Töötukassalt lisaks tööandja poolt makstavale hüvitisele koondamishüvitist. Selleks tuleb tööandjal esitada töötukassale vastavasisuline taotlus viie kalendripäeva jooksul alates töölepingu lõppemisest.

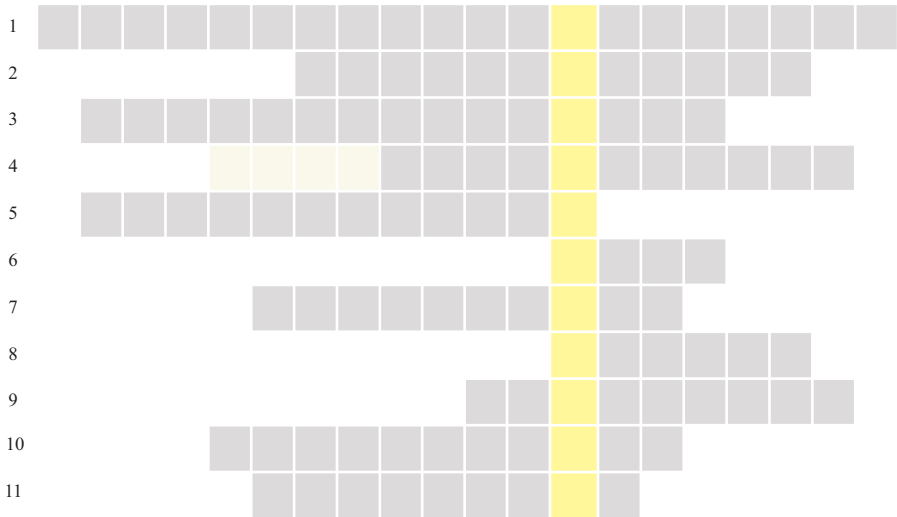
Kollektiivse koondamise protsessi ja tegevuskava kohta on soovitatav külastada Eesti Töötukassa kodulehte www.tootukassa.ee.

MAQS LAW FIRM

Ristsõna

12

PAREMALE:

1	Aruanne, mis koostatakse ettevõtte majandustegevuse lõpetamisel ja likvideerimismenetluse alustamisel	7	Majandustegevus ehk majandamine (teisiti)
2	Võlasuhtes õigustatud pool	8	Verb, mis on täpselt sama tähendusega nii akkadi kui ka eesti keeles
3	Äri lõpetama (ingl k)	9	Maks, mida tasutakse likvideeritava ettevõtte võõrandatava vara müügihinnalt
4	Äriühing, mis on tunnistatud maksevõimetuks	10	Aruanne, mis koostatakse likvideerimismenetluse lõpetamisel
5	... ülesõtlemine - töölepingud öeldakse üles lühikese aja jooksul paljude töötajatega	11	Nädalapäev, mil ilmub RMP.ee värsked Nädalakiri
6	Lõppbilanss kajastab allesjäänud vara ja kohustuste katteks deponeeritud ...	12	ALLA: Alternatiiv maksejõuetu ettevõtte tegevuse lõpetamisele

Dokumendi-
näidiste
PAKETT
"Töösuhte
lõpetamine"

Ristsõna vastuseid ootame 21. septembrini 2014
e-posti aadressile toimetus@rmp.ee.

Õigesti vastanute vahel loosime välja 3 RMP Eesti OÜ
dokumendinäidiste paketti "Töösuhte lõpetamine". Näidistega
on võimalik tutvuda www.rmp.ee/epood/dokumendinaidised

Võitjate nimed avaldame 24. septembri RMP.ee Nädalakirjas!

Töötukassa teenused likvideerimisel ettevõttele

Liis Josua
Eesti Töötukassa koondamistele
reageerimise juht

Likvideerimisel ettevõttele pakub töötukassa koondamistele reageerimise teenust, mis hõlmab kahte laiemat valdkonda: esiteks tööta jäävate töötajate nõustamine, teiseks tööandja toetamine.

Koondamistele reageerimise teenust osutab töötukassa koondamistele reageerimise meeskond töölepingute kollektiivse ülesütleamise, töölepingute ülesütleamise ja tööandja maksejõuetusjuhtumite puhul üle kogu Eesti enne viimast tööpäeva. Töö toimub võimalusel koondavas ettevõttes kohapeal.

Teenuse eesmärk on koondatavate töötajate teavitamine, toetamine ja abistamine uue töö otsingutel.

Lisaks koondatavatele nõustame ja toetame koondavat tööandjat, jälgime töölepingute kollektiivse ülesütleamise puhul koondamisprotsessi seaduspärasust ning lahendame koondamisega seonduvaid tööhõiveprobleeme.

See, millist abi ja võimalusi pakume, kujuneb vastavalt koondatavate vajadustele ja koostöös koondava tööandja ning koondatavatega.

Ettevõtte likvideerimisel pakub töötukassa teenuseid nii koondatavatele töötajatele kui ka koondavale tööandjale.

Abi koondatavale töötajale

Olles koondamisest teada saanud, lepime tööandjaga kokku teavitusürituse korraldamise koondatavatele, kus selgitame, kuhu töötuna arvelevõtmiseks pöörduda ja millised dokumendid kaasa võtta ning

anname ülevaate töötukassa teenuste, toetuste ja hüvitiste saamise võimalustest. Vajadusel osalevad teavitusüritusel ka meie partnerid (näiteks tööinspektsioon, kohaliku omavalitsuse sotsiaalhoolekande osakond, maakondlik arenduskeskus, ametiühingud, töötajate ja tööandjate esindajad), et koondatavad saaksid võimalikult palju informatsiooni ja kontakte erinevatest allikatest. Lisaks sellele anname inimestele infot ka piirkonna tasuta võimaluste kohta (näiteks nõustamiskeskuste aadressid, tasuta koolitusvõimalused jne).

Koondamistele reageerimise meeskond otsib ja vahendab koondatavatele töötukassa tööpakkumisi ja annab teavet teistes tööotsingu portaalides olevatest pakkumistest. Samuti korraldame kohtumisi võimalike uute tööandjatega ning külastusi tööandjate juurde.

Lisaks tööpakkumiste vahendamisele õpetame ja harjutame koos koondatavatega CV, motiivatsioonikirja ja kaaskirja kirjutamist, tööotsinguportaalide kasutamist ja tööintervjuuks vajalikke oskusi ning motiveerime inimesi kohe uue töö otsimisele keskenduma.

Tööandja pankrotijuhtumitesse suhtutakse tõsiselt tähelepanuga

Väga oluliseks peame tööandja teavitamist ja nõustamist koondamise läbiviimisel.

Töölepingu seaduse § 89 järgi võib tööandja töölepingu erakorraliselt koondamise tõttu üles öelda, kui töösuhte jätkamine

kokkulepitud tingimustel muutub võimatuks töömahu vähenemise või töö ümberkorraldamise tõttu või muul töö lõppemise juhul.

Teavitusüritusel tutvustatakse koondatavatele töötukassa teenuste, toetuste ja hüvitiste saamise võimalusi.

Koondamiseks loetakse ka töölepingute erakorralist ülesütlemist tööandja tegevuse lõppemisel (likvideerimine, sundlõpetamine), tööandja pankroti väljakuulutamisel või pankrotimenetluse lõpetamisel pankrotti välja kuulutamata, raagemise tõttu.

Juhime tööandja tähelepanu sellele, et kui üheaegselt lõppevad paljude töötajate töölepingud, võib tegu olla kollektiivse koondamisega. Sel juhul peab tööandja järgima töölepingu seaduse § 101–103 sätestatud erisusi, kaasates ülesütlemisprotsessi töötajate usaldusisiku või tema puudumisel töötajad ning teavitades kavandatavast töölepingute ülesütlemisest Eesti Töötukassat.

Tööandja pankroti puhul on oht, et ettevõtte töötajad on sattunud raskesse majanduslikku olukorda, sest tööandja ei ole saanud maksta töötasu. Seetõttu on sellised juhtumid meie meeskonna prioriteet - me reageerime nendele erilise tähelepanuga ja kaasame tegevustesse kõik võimalikud partnerid olukorra kiireks ja positiivseks lahendamiseks.

Hüvitiste taotlemine tööandja pankroti korral

Pankrotijuhtumil räägime töötajatele töötukassa võimalustest hüvitada tööandja poolt maksmata jäänud töötasu, puhkusetasu ja töölepingu ülesütlemisel saamata jäänud hüvitised, mis on ette nähtud töölepingu seaduses. Tööandja maksejõuetusena on käsitletavat tööandja pankroti väljakuulutamise ja pankrotiavalduse menetlemise lõpetamine raugemise tõttu.

Selgitame, et hüvitise taotlemiseks ei pea töötaja töötukassale ise avaldust esitama, seda teeb pankrotihaldur või ajutine pankrotihaldur. Hüvitist saab taotleda pärast tööandja kohtu poolt maksejõuetuks tunnistamist.

Pankrotihüvitise saamiseks tuleb töötajal pöörduda pankrotihalduri või ajutise pankrotihalduri poole ning anda ka enda kinnitus nõude suuruse kohta. Samuti tuleb töötajal esitada haldurile kõik tema käsutuses olevad nõuet tõendavad dokumendid.

*Pankrotihüvitise
saamine ei sõltu
töötuskindlustus-
staažist.*

Hüvitise suurust arvestatakse saamata jäänud tasude liikide kaupa ja hüvitise summadel on järgnevad ülempiirid:

- **saamata töötasu** (enne tööandja maksejõuetuks tunnistamist) hüvitatakse kuni töötaja kolme viimase töötatud kuu brutotöötasu ulatuses, kuid kokku mitte rohkem kui kolm Eesti keskmist brutokuupalka tööandja maksejõuetuks tunnistamisele eelnenud kvartalis;
- **saamata puhkusetasu** (enne tööandja maksejõuetuks tunnistamist) hüvitatakse kuni töötaja ühe kuu puhkusetasu ulatuses, kuid mitte rohkem kui üks Eesti keskmine brutokuupalk tööandja maksejõuetuks tunnistamisele eelnenud kvartalis;
- **töölepingu ülesütlemisel saamata jäänud hüvitised** (enne või pärast tööandja maksejõuetuks tunnistamist) hüvitatakse kuni töötaja kahe kuu brutotöötasu ulatuses, kuid mitte rohkem kui üks Eesti keskmine brutokuupalk tööandja maksejõuetuks tunnistamisele eelnenud kvartalis.

Juhul kui töötukassa poolt makstud hüvitise ei kata kogu töötaja nõuet, säilib töötajal ülejäänud osas õigus nõuda selle rahuldamist pankrotimenetluse kaudu.

www.rmp.ee Pankrotihüvitise saamine ei sõltu töötuskindlustusstaažist - töötajal on õigus saada hüvitist sõltumata sellest, kas ja kui kaua tema tööandja on tasunud töötuskindlustusmaksid.

Raamatupidamine ja aruandlus ettevõtte likvideerimise käigus

Öne Laiakask
PKF Estonia OÜ partner,
auditi projektijuht

Kui ettevõtte omanikud on otsustanud äritegevuse lõpetada ja toimub likvideerimisprotsess, siis **raamatupidamise korraldamine ja vastutus lasub likvideerijatel**. Äriseadustiku järgi on likvideerijateks üldjuhul ettevõtte juhatuse liikmed ning neil on juhatuse õigused ja kohustused. Likvideerimisprotsessi läbiviimise eelduseks on asjaolu, et ettevõttel on varasid rohkem kui kohustusi, vastasel juhul pole tegemist likvideerimisprotsessiga, vaid pankrotiprotsessiga. Likvideeritav ettevõtte peab oma raamatupidamist

raamatupidamise seaduses sätestatud korras kuni ettevõtte lõppbilansi koostamiseni. Lõppbilansi koostamisega saab likvideerimisprotsess läbi ja ettevõtte kustutatakse äriregistrist.

Kõik likvideerimise käigus koostatavad ja äriregistrile esitatavad aruanded kinnitatakse likvideerijate poolt.

Järgnevalt vaatame, missuguseid aruandeid tuleb likvideerimisprotsessi käigus koostada ning mille poolest need erinevad tavalistest raamatupidamise aruannetest.

*Likvideeritava
ettevõtte raamatu-
pidamise korraldamine
ja vastutus lasub
likvideerijatel.*

Likvideerimisaruanne

Raamatupidamislik likvideerimisprotsess algab likvideerimisaruandega, mis koostatakse lõpetamisotsuse vastuvõtmisest alates kolme kuu jooksul. Likvideerimisaruanne annab ülevaate ettevõtte likvideerimisest majandusaastast ning

finantsseisundist vahetult enne likvideerimise algust. Likvideerimisaruanne võib olla lühem või pikem kui 12 kuud, aga ei tohi ületada 18 kuud. Näiteks, kui omanikud on otsustanud seisuga 31.03.2014 ettevõtte likvideerida ja 2013. aasta kohta pole majandusaasta aruannet koostatud ega äriregistrile esitatud, siis likvideerimisaruande periood on 01.01.2013-31.03.2014, s.o 15 kuud. Kui ettevõtte on aga 2013. a kohta aruande juba esitanud, siis on likvideerimisaruande periood 01.01.2014-31.03.2014, s.o 3 kuud.

*Likvideerimisaruanne
koostatakse
lõpetamisotsuse
vastuvõtmisest alates
3 kuu jooksul.*

Likvideerimisaruannet peab kontrollima audiitor, kui ettevõttel on vastavalt audiitortorgevuse seaduse § 91-92 audiitorkontroll kohustuslik. Aktsiaseltside puhul on audiitorkontroll igal juhul kohustuslik. Ettevõtte nimele lisatakse sulgudes sõna “likvideerimisel”.

Likvideerimisaruanne on likvideerimisprotsessi käigus koostatavatest aruannetest vormiliselt kõige sarnasem tavalise raamatupidamise aastaaruandega, ent arvestuspõhimõtted selle koostamisel on teised. Likvideerimisaruande koostamisel ei lähtuta jätkuvuse printsiibist, mis üldises plaanis tähendab seda, et varad hinnatakse neto müügihinda, tehakse eraldi võimalike kohustuste katteks, mis tekivad likvideerimisprotsessi käigus ning kõik varad ja kohustused kajastatakse

bilansis lühiajalistena. Neto müügihinna all mõeldakse sellist summat, mille eest on võimalik vara müüa sõltumatute osapoolte vahelises tehingus miinus müügiiga seonduvad kulud.

Kasumiaruandes on traditsioonilise kasumiaruandega võrreldes see erisus, et eraldi real tuakse välja kasumid ja kahjumid varade ning kohustuste ümberhindluste likvideerimisväärtusele. Likvideerimisaruande lisad peavad vastama tavalise raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustatava info nõuetele, ent täiendavalt tuleb selgitada majandustegevuse lõpetamise põhjusi ja varade ning kohustuste hindamisega ja/või ümberhindamisega seonduvaid asjaolusid.

Likvideerimise vahearuanded

Likvideerimise vahearuandeid tuleb hakata koostama siis, kui likvideerimisprotsessi algusest on möödunud 12 kuud ja protsess jätkub. Ülaltoodud näites otsustasid omanikud ettevõtte likvideerida 31.03.2014. Kui likvideerimine ei ole 31.03.2015 seisuga lõpule viidud, siis tuleb koostada esimene vahearuande perioodi 01.04.2014-31.03.2015 kohta. Kui ka 2016. aasta märtsi lõpuks pole likvideerimisega ühele poole saadud, siis tuleb koostada teine vahearuande 01.04.2015-31.03.2016 kohta jne seni, kuni likvideerimisprotsess saab läbi. Vahearuannete bilanss sarnaneb likvideerimisaruande bilansiga, aga kasumiaruande asemel on tulude ja kulude aruanne, mis toob välja likvideerimisprotsessiga kaasnevad tulud ja kulud ning rahavoogude aruandes avaldatakse nimetatud tulude laekumised ja

kulutuste eest tasumised. Esimese likvideerimise vahearuaande koostamisel ei tule esitada võrdlusandmeid, aga kui tekib vajadus koostada juba teine vahearuanne, siis avaldatakse võrdlusandmetena eelmise vahearuaande näitajad. Likvideerimisprotsessile ei ole ette antud mingeid ajalisi piiranguid ning seni, kuni see kestab, tuleb koostada ja esitada äriregistrile vahearuaandeid.

Lõppbilanss ja vara jaotusplaan

Kui likvideerimisprotsess jõuab lõpule, st kõikide võlausaldajate nõuded on rahuldatud ja tulevaste kohustuste katteks raha deponeeritud, siis koostatakse **lõppbilanss ja vara jaotusplaan**. Lõppbilanss kajastab protsessi lõpuks allesjäänud vara ning võimalike kohustuste katteks deponeeritud raha. Lõppbilanssi ja vara jaotusplaani peab kontrollima audiitor, kui majandusaasta aruandele on audiitorkontroll ette nähtud vastavalt audiitortegevuse seaduse § 91-92. Aktsiaseltside puhul on audiitorkontroll igal juhul kohustuslik. Lõppbilanss ja vara jaotusplaan esitatakse äriregistrile koos ettevõtte kustutamise avaldusega ning seda saab teha 3 kuu möödumisel lõppbilansi ja vara jaotusplaani esitamisest omanikele.

Likvideerimisaruande, likvideerimise vahearuaannete ja lõppbilansi koostamiseks on kehtestatud rahandusministri määrusega **taksonoomilised vormid** ning nende kasutamine on kohustuslik vastavalt raamatupidamise seadusele § 14¹. Täpsemalt saab lugeda likvideerimisaruannete kohta RTJ 13 “Likvideerimis- ja lõpparuanded”.

RMP.ee E-POOD
www.rmp.ee/epood

Dokumendinäidised,
kalendermärkmikud,
erialased RAAMATUD,
seadused ja sõnastikud.

www.rmp.ee/epood

Juriidilise isiku lõpetamise MAKSUASPEKTID

Urmas Võimre
BDO Eesti AS partner,
maksu- ja äriõiguse teenuste juht

Meelis Velga
BDO Eesti AS maksunõustaja

Registrisse on kantud üle 130 000 juriidilise isiku ning FIE. E-äriregistri andmetel tehti ainuüksi 2014. a juunis äriregistris ning MTÜ ja SA registris kokku 153 likvideerimiskannet ning 439 kustutamiskannet. Sarnane statistika on täheldatav ka varasematel perioodidel. Seega võib väita, et sisuliselt läheb iga päev likvideerimisele mõni äriühing või lõpetab FIE oma tegevuse. Äriühingute likvideerimisega seonduvat informatsiooni leidub hulgaliselt internetis, käesolevas artiklis peatume peaaesjalikult äriühingute likvideerimise ning FIE-na tegutsemise lõpetamisega seotud maksuaspektidel.

Üldjuhul algab äriühingute, k.a mittetulundusühingud (FIE-de puhul likvideerimismenetlust läbi ei viida) vabatahtlik likvideerimisprotsess lõpetamisotsuse vastuvõtmisega üldkoosoleku poolt ning vastavasisulise avalduse esitamisega äriregistrile. Ühtlasi määratakse likvideerijad, kelleks sõltuvalt ettevõtlusvormist on kas äriühingu osanikud (täis- ja usaldusühing) või juhatuse liikmed (osaühing, aktsiaselts, mittetulundusühing). Põhikirjaga, osanike või kohtu otsusega võib likvideerijateks määrata ka isikud, kes ei kuulunud likvideeritava äriühingu (k.a mittetulundusühingu) juhatusse.

Likvideerijad lõpetavad äriühingu tegevuse, nõuavad sisse võlad, müüvad vara, rahuldavad võlausaldajate nõuded. Likvideerijad teevad ainult neid tehinguid, mis on kooskõlas likvideerimise olemusega.

Juhul kui likvideeritava äriühingu (k.a mittetulundusühing) varast ei piisa kohustuste täitmiseks, tuleb alustada pankrotimenetlust.

Likvideerimisprotsess lõpeb kustutamise avalduse esitamisega äriregistrile. Viimane teeb kustutamiskande tingimusel, et maksu- ja tolliamet ei ole 20 päeva jooksul pärast registripidajalt vastava taotluse saamist teatanud nõuetest äriühingu vastu.

Enne äriühingu (k.a mittetulundusühing) kustutamiskande tegemist, otsustatakse pärast kõikide võlausaldajate nõuete rahuldamist allesjäänud varade jaotus. Sõltuvalt tegutsemise vormist (ettevõtluse vormist) esineb maksustamisel mõningasi erisusi allesjäänud varade jaotusel, mistõttu vaatleme jaotamisele minevate varade maksustamist tegutsemisvormide lõikes.

Äriühingute likvideerimisjaotiste maksustamine

Äriühingute all peame silmas täis-, usaldus- ja osaühingut ning aktsiaseltsi ja tulundusühistut.

Likvideerimisjaotiste (pärast kõikide võlausaldajate nõuete rahuldamist allesjäänud vara) tulumaksuga maksustamise üldreegel on sõnastatud tulumaksuseaduse

(TuMS) § 50 lõikes 2, mille järgi maksustatakse tulumaksuga likvideerimisjaotiste summa osas, mis ületab äriühingu omakapitali tehtud rahalisi ja mitterahalisi sissemaksseid. Siinkohal on oluline rõhutada, et omakapitali sissemaksed on laiem mõiste (osaühingute ja aktsiaseltside puhul) kui osa- või aktsiakapitali tehtud sissemaksed. Sellisteks sissemaksseteks on näiteks ülekurs, samuti aktsionäride või osanike poolt netovara taastamiseks omakapitali tehtud sissemaksed (rahalised või mitterahalised) jne.

*Likvideerimis-
jaotiste summa
maksustatakse
tulumaksuga osas,
mis ületab äriühingu
omakapitali tehtud
rahalisi ja
mitterahalisi
sissemakseid.*

Lisaks ei maksustata likvideerimisjaotise väljamakset, mille aluseks on TuMS § 50 lõikes 11 nimetatud saadud dividend või sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud väljamakse osa, mis on või mille aluseks olev kasumiosa on eelnevalt tulumaksuga maksustatud (TuMS § 50 lg 21).

Mittetulundusühingute likvideerimisega seotud maksuaspektid

Üldjuhul kohalduvad mittetulundusühingute likvideerimisel TuMS § 50 lõikes 2

sätetatud põhimõtetega sarnased reeglid. Pärast kõikide võlausaldajate nõuete rahuldamist allesjääva vara jaotamine mittetulundusühingu liikmete (õigustatud isikute) vahel maksustatakse tulumaksuga. Maksustamise aluseks on põhimõte,

Pärast kõigi nõute rahuldamist allesjääva vara jaotamine MTÜ liikmete vahel maksustatakse tulumaksuga.

mille kohaselt mittetulundusühingu põhikirjaliseks eesmärgiks ei saa olla vara jaotamine selle liikmetele. Füüsilistest isikutest liikmete korral võib tähendust

omada ka TuMS § 15 lõige 3, mille järgi võib füüsilisest isikust liikmel tekkida tulumaksukohustus sõltumata sellest, kas mittetulundusühingu vara jaotamisel tulumaksu tasus.

Erandiks on olukord, kus jaotamisele minev vara antakse üle sarnastel põhikirjalistel eesmärkidel asutatud mittetulundusühingu(te)le. Sellisel juhul varade jaotamist tulumaksuga ei maksustata, sest vara kasutamist jätkatakse sarnastel põhikirjalistel eesmärkidel.

Maksuaspektid FIE-de tegevuse lõpetamisel

FIE-de puhul likvideerimismenetlust läbi ei viida. FIE-na tegutsemise lõpetamiseks

ME KOLIME

Alates 22. septembrist 2014 on BDO Eesti AS uus aadress
A. H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn, V korrus.
Meeldivate kohtumisteneni uues majas!

BDO

tuleb äriregistrile esitada vastavasisuline avaldus. Koos avalduse esitamisega lõpeb ka kohustus tasuda avansilisi tulu- ja sotsiaalmaksu makseid (juhul kui selline kohustus FIE-l oli). Probleemide vältimiseks tuleks tegevuse lõpetamisest igaks

*FIE tegevuse
lõpetamisel
likvideerimis-
menetlust
ei toimu.*

juhuks teavitada ka maksu- ja tolliametit (kuna maksu- ja tolliametil võib puududa info tegevuse lõppemise kohta). Siiski, juhul kui tegevuse lõpetamise avaldus esitati kvartali sees (avansiliste maksete tasumine toimub kvartaalselt), tuleb avansilist sotsiaalmaksu jätkuvalt tasuda tegevuse lõpetamise kvartali täiskuude eest. Täiskuuks loetakse kuu ka juhul, kui tegutsemise lõpetamise avaldus esitati pärast nimetatud kuu 15. kuupäeva. Näiteks juhul kui tegevus FIE-na lõpetati 17. mail, tuleb sotsiaalmaksu avansiliselt tasuda II kvartali kahe kuu (aprill ja mai) eest (eeldusel, et I kvartali eest tasuti juba varasemalt).

Lõplik maksukohustuse arvestus toimub tuludeklaratsioonis, mis esitatakse maksu- ja tolliametile tegevuse lõpetamise aastale järgneva aasta 31. märtsiks. FIE tegevuse lõpetamisel esitatavas aruandluses kajastatavaid ettevõtlustulusid tuleb suurendada ettevõtluses kasutatud varade müügi- või turuhinna võrra, sõltuvalt sellest, kas ettevõtluses kasutatud vara võõrandati või võeti isiklikku tarbimisse. Juhul kui vara

antakse üle ettevõttele, kes jätkab ettevõtlusega, ei loeta vara isiklikku tarbimisse võetuks ning sellisele vara kohaldub üleandmisel maksuvabastus (TuMS § 37 lg 7).

Käibemaksuaspektid

Eraldi teema on veel varade jaotusel tekkiv käibemaksu arvestamise ja tasumise kohustus, millega tuleb likvideerimisprotsessis samuti arvestada (FIE-de puhul lõpetamisprotsessis). Likvideerimise olemusest lähtuvalt tuleb varad üldjuhul võõrandada, mille korral tasutakse käibemaksu vara müügihinnalt (KMS § 12 lg 1). Põhikirjas võib olla

*Likvideerimise
käigus varade
võõrandamisel
tasutakse käibemaksu
vara müügihinnalt.*

sätetatud võimalus teha väljamakseid varas, mille korral on maksustatavaks väärtuseks reeglina vara turuhind (KMS § 12 lg 14), sest väljamakse saaja on üldreeglina seotud isikuks tulumaksuseaduse mõistes, kellel puudub sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus. Sarnased põhimõtted käibemaksuarvestuse seisukohalt kehtivad ka FIE-dele (vara kas müüakse või võetakse eratarbimisse).

Ettevõttele lubatud tegevused likvideerimismenetluses

Merlin Salvik
Hedman Partners advokaadibüroo partner, vandeadvokaat

Deivid Uibo
Hedman Partners advokaadibüroo jurist

Ettevõtte likvideerimismenetlusega seonduvalt tekib tihti peale küsimusi, mis puudutavad ettevõttele lubatud tegevusi likvideerimismenetluse ajal. Seetõttu on vajalik selgitada mõningaid likvideerimise üksikasju.

Ettevõtte likvideerijad võidakse määrata põhikirjaga või osanike otsusega. Sundlõpetamise korral määrab aga likvideerijad kohus.

Likvideerimise ajal teevad likvideerimise läbiviimiseks vajalikke tegevusi juhatuse asemel likvideerijad, kuid likvideerijatel puudub õigus otsustada küsimusi, mis on osanike ja/või nõukogu pädevuses. Näiteks on nõukogul juhatuse asemel õigus anda likvideerijatele likvideerimisega seotud juhiseid. Samas on oluline ka see, et likvideerimine ei mõjuta neid õigus-suhteid, mis pole likvideerimisega seotud – näiteks osanike omavahelisi suhteid.

Juhul kui selleks on vajadus, on likvideerijate peamiseks kohustuseks ettevõtte vara müümine, võlgade sissenõudmine ja võlausaldajate nõuete rahuldamine. Ouline on mainida, et likvideerijad vastutavad ettevõttele tekitatud kahju eest samamoodi nagu juhatuse liikmed, kuid likvideerija ei vastuta üldiselt juhul, kui ta on toiminud nii, nagu toimiks sarnastel asjaoludel mõistlik isik lähtudes likvideerimise eesmärgist.

*Likvideerijatel
puudub õigus
otsustada küsimusi,
mis on osanike
ja/või nõukogu
pädevuses.*

Kuna likvideerijad on likvideerimisel ettevõtte seaduslikud esindajad ja sageli jätkavad likvideerijatena ettevõtte juhatuse liikmed, ei muutu ka nende senine esindusõigus likvideerimisel.

Likvideerimismenetluse ajal tehtavad tehingud ja toimingud

Üldreeglina ei või likvideerija hakata tegelema täiendava majandustegevusega, mis väljendub ettevõttele täiendavate rahaliste vahendite teenimises. Vaatamata sellele, et ettevõtte igapäevane äritegevus on lõppenud, võib aga ka likvideerimise vältel tekkida vajadus teatud tehingute ja toimingute läbiviimiseks.

Probleemi selgitamiseks on järgnevalt esitatud mõningad küsimused ja vastused.

Kui likvideerimismenetluse käigus ei või teha toiminguid, mida nimetatakse äritegevuseks, siis kas ka ettevõtte varade kindlustamine pärast likvideerimisotsuse vastuvõtmist ja likvideerimismenetluse algust on keelatud?

Äriseadustiku alusel võivad likvideerijad teha ainult neid tehinguid, mis on vajalikud ettevõtte likvideerimiseks. Kui ettevõtte varade müük on likvideerimismenetluse käigus nõuete rahuldamiseks vajalik, siis on ka varade kindlustamine ettevõtte likvideerimise seisukohast vajalik tehing.

Ettevõtte varade kindlustamine tagab varade säilimise ning seetõttu on võimalik kindlustuse puudumise korral ettevõtte varade kindlustamine ka pärast likvideerimismenetluse algust kuni varade realiseerimiseni.

*Likvideerijad
vastutavad ette-
võttele tekitatud
kahju eest
sarnaselt juhatuse
liikmetega.*

Likvideerimise ajal saadud tulu ja tehtud kulutused kantakse likvideerimise lõppbilanssi likvideerimise tulemina ning tegemist pole äritegevusega, kuna likvideerimise vältel tehtud tehingute eesmärk ei ole täiendavate rahaliste vahendite teenimine vaid likvideerimise läbiviimine.

Kas sellisel juhul peaks/saaks ettevõtte varade puhul olla kindlustusvõtjaks ettevõtte osanik?

Kindlustusvõtjaks on ikkagi ettevõtte kui juriidiline isik, kuid kindlustuslepingu sõlmimisel võib sellisel juhul ettevõtet esindada ettevõtte likvideerija, kellel on selleks seadusest tulenev õigus ja kohustus, mis ei ole vastuolus likvideerimise olemusega.

Kas ettevõtte tootmishoones on likvideerimismenetluse käigus võimalik teha avariiremonti ning kes võiks olla avariiremondiga seotud tööde tellijaks?

Kuna avariiremont on reeglina oluline toiming ettevõtte vara säilimiseks, siis on tegemist ka likvideerimise seisukohast vajaliku toiminguga ning seetõttu on avariiremondiga tegemine likvideerimise käigus võimalik. Kui avariiremont poleks kõnealusel juhul lubatud, siis põhjustaks avariiolekord põhjendamatuid takistusi likvideerimismenetluse läbiviimisele juhul, kui ettevõtte varade müümine on vajalik nõuete rahuldamiseks.

Likvideerijal ei ole lubatud tegeleda täiendava majandustegevusega.

Tööde tellijaks on ettevõtte seaduslik esindaja ehk kõnealusel juhul ettevõtte likvideerija.

Kuna ettevõtte likvideerimise järgselt on vaja jaotada ettevõtte vara, siis on oluline

lahti seletada ka üks levinud maksuõiguslik küsimus.

Kas on võimalik, et enne vara jaotamist ei arvestata tulumaksu sellest maha ja osanik/osanikud on ise kohustatud tulumaksu tasuma või osanikud tasuvad tulumaksu ning ettevõtte enne varade jaotust varadelt tulumaksu maha ei arvesta?

Alates 1. jaanuarist 2009 toimub omakapitalist tehtud väljamaksete või likvideerimisjaotiste deklareerimine ja maksustamine eelkõige äriühingu tasemel. Vastavalt tulumaksuseadusele maksab residentid äriühing tulumaksu omakapitali väljamaksetelt ning makstud likvideerimisjaotiste summa osalt, mis ületab äriühingu omakapitali tehtud rahalisi ja mitterahalisi sissemakseid. Likvideerijal on kohustus likvideerimisjaotis deklareerida ning sissemakseid ületavalt osalt tuleb maksta tulumaksu.

Likvideerimisjaotise jagamisel tuleb deklareerida informatiivne vorm, millele näidatakse nimeliselt kõik jaotise saajad, sarnaselt dividendide jagamisele. Deklareerida tuleb ka mittemaksustatavad jaotised.

Juhul kui osanikule makstud likvideerimisjaotis on suurem kui soetusmaksumus, mille osanik osade soetamisel tasus, tekib tulumaksu maksmise kohustus sellisel viisil tulu saanud osanikul.

Lektor:

Anne Nuut

EV Raamatupidamise
Toimkonna liige
ja vannutatud audiitor,
Antimar Audiitorid OÜ
juhatuse liige

5-päevane INTENSIIVKURSUS: RTJ-d 2013 ja nende rakendamine

04.11.2014	Intensiivkursus: RTJ 1, RTJ 2, RTJ 3 ja nende rakendamine
Aastaaruanne. Finantsinvesteeringud
11.11.2014	Intensiivkursus: RTJ 4, RTJ 5, RTJ 6 ja nende rakendamine
Varud. Põhivara. Kinnisvarainvesteeringud
18.11.2014	Intensiivkursus: RTJ 7, RTJ 8, RTJ 9 ja nende rakendamine
Eraldised. Rendiarvestus. Bioloogiline vara
25.11.2014	Intensiivkursus: RTJ 10, RTJ 12, RTJ 14 ja nende rakendamine
MTÜ, KÜ ja SA raamatupidamine. Valitsusepoolne abi
02.12.2014	Intensiivkursus: RTJ 13, RTJ 15, RTJ 17 ja nende rakendamine
Lõpetamine ja likvideerimine. Aastaaruande lisad

1 päeva hind 140 € + km*

5-päevane INTENSIIVKURSUS maksab 560 € + km*

Soodustus 140 € + km ehk 1 koolituspäev tasuta.

* Hind RMP.ee registreerunud kasutajale

Toimumiskoht:

**Meriton Conference &
SPA Hotel**

www.rmp.ee/koolitus/rmp

Pankrotimenetluses likvideerimise vältimine saneerimisega

Urmas Ustav
Advokaadibüroo LEXTAL
vandeadvokaat, partner

Ants Prümmel
Advokaadibüroo LEXTAL
saneerimisnõustaja

Rainer Ratnik
Advokaadibüroo LEXTAL
jurist

Äriühingu lõppemine ja kustutamine äriregistrist eeldab selle likvideerimist - vabatahtlikult või kohtusüsteemi volitatud sunni abil.

Praktikas on vabatahtliku likvideerimise tähendus marginaalsema kaaluga ning harv. Sagedasti eelistavad ettevõtjad ühingu anda lõpetamiseks sellele spetsialiseerunud likvideerijale, kel on igapäevane kogemus likvideerimisele omastest nüanssidest. Likvideerimine avalikustatakse ning koostatakse lõppbilanss, jagatakse vara, makstakse maksud - ühing lõppeb ja

kustutatakse. Tihti ei ole ühingu lõpu alguseks aga mitte mõni muu või proosalisem põhjus kui maksejõuetuse tekkimine. Kui ühingu likvideerimisel ilmneb, et varadest ei piisa võlausaldajate nõuete rahuldamiseks, siis kohustab seadus likvideerijat pankrotiavaldust esitama. Õigeaegselt esitamata jätmine tähendab ühingu juhatusele, et tõusta võib nii tsiviil- kui kriminaalvastutus.

Üldjuhul viib maksejõuetuse kujunemine pankrotimenetluseni, aga on võimalik, et kui varasid on väga vähe, siis pankrot

raugeb ja ühingu likvideerib ajutine haldur ilma pankrotimenetlust alustamata. Kui aga maksejõuetus on tuvastatud ja nõuete ning varadega pankrotihalduril varadega toimetamisel on perspektiivi, siis pankrotimenetlust alustatakse - määratakse haldur, vara muutub pankrotivaraks, menetlus lõppeb likvideerimisega pankrotihalduri poolt.

Üldreeglina on äriühingu tegevuse lõpetamise põhjuseks maksejõuetus.

Millised on vahendid maksejõuetu äriühingu päästmiseks?

Ilmselt võib jääda igapäevasest levinumast praktikast mulje, et kui bilanss on negatiivne ja maksejõuetus on saanud, siis on selgemast selgem tume tulevik ühingu peatsest lõpust, häbi läbikukkunud ettevõtmisest ning tasumata võlgadest. Teatud juhtudel on siiski võimalik jõuda mõistlikule lahendusele, mis ausal ja formaliseeritud moel võimaldab ühingu päästa ja leida kokkuleppekoht võlausaldajate ning võlgniku vahel. Selleks on kaks võimalust: pankrotimenetluse lõpetamine kompromissiga või ühingu saneerimine.

Mõlemal juhul on tegemist olemuslikult kompromissiga - see tähendab, et äriühing ja võlausaldajad peavad jõudma paindlikul moel lahenduseni, mis teenib mõle-

mat poolt. Makseraskustes ühingu huvina selleks võib eeldada soovi äritegevust jätkata ja pankrotimenetlust vältida. Võlausaldaja huvina aga nõuete realiseerimist võimalikult suure ulatuses. Menetluse lõpetamisel kompromissiga ja saneerimisel on lahenduse tuum, et pooled lepivad kokku võlgade vähendamises ja/või ajatamises. Just nõuete suurus ja täitmine on majanduslikus mõttes arusaadavalt olulisimaks läbirääkimiste kohaks ning siin on vaja pooltel targalt ja ettenägelikult oma positsiooni kaaluda. Kui võlausaldaja ei ole nõus nõudeid vähendada ja/või ajatama, siis tulemusi see kompromissi vaatevinklist ei too. Kui makseraskustes äriühing soovib teha ühistest ponnistustest salamahti hoopis teiste kulul endale kasumlikku ettevõtmist, siis ühist nõu leida saab olema võimatu või saab sellest põhjus hilisemalt kas kompromissi või saneerimismenetluse tühistamisele. Tühistamine tähendab mõlemal juhul kokkuleppele eelneva olukorra taastumist - seega, isegi kui nõuete vähendamises on kokku lepitud, siis sel enam mõju ei ole ja nõuded saavad oma esialgse suuruse.

Millal on võimalik saneerimismenetlust alustada?

Kui kompromissiga pankrotimenetluse lõpetamine tähendab juba olemuslikult pankrotimenetluse toimumist ja seda dikteerib pankrotihaldur, siis saneerimismenetlus saab toimuda just enne, kui ühingu maksejõuetus avab ukse pankrotimenetlusele. Saneerimisavalduse esitab kohtule ühing ise siis, kui maksejõuetuse

tekkimine tulevikus on ettenähtav ja tõenäoline. Kui saneerimisavaldusega samal ajal on esitatud ühingu kohta pankrotiavaldus, siis liidab kohus need läbivaatamiseks ühte menetlusse. Oluline on, et ettevõtja peab kohut veenma saneerimise

majandada ning avalduse esitamise ajal on majanduslikus mõttes saneerimine mõõdapääsmatu tee püsiva maksejõuetuse vältimiseks.

Realistliku majandusliku perspektiivide ja võlausaldajate ja võlgniku vahelise kokkuleppe ja hea tahte korral on võimalik äriühingu tegevuse lõpetamisest hoiduda.

Et võimalik oleks saneerida, on eelduseks, et ühing on avalduse esitamisel ajutiselt maksejõuetu. Siin jõuame omamoodi juriidilise terminoloogia abstraktsioonini - maksejõuetuse ajutisus tähendab antud kontekstis, et peab olema praktiline väljavaade maksejõuetus saneerimise abil mõistlikult ületada. Niisiis, kui ühing on majanduslikus positsioonis, millises on selge, et elule puhumine ei ole võimalik saneerides - mõistlikult nõuete vähendamise ja ajatamise, äritegevuse ümberkujundamise abil, siis saneerimismenetlust enam läbi viima asuda ei ole võimalik.

praktilises põhjendatuses - et ühingu on pärast tervendamist võimalik eduliselt

Saneerimismenetluse alustamise otsustab

LEXTAL on üks Baltikumi juhtivatest advokaadibüroodest, mis teenindab kliente kõigis äritegevusega seotud õigusvaldkondades. Meie kontorid asuvad Eestis (Tallinn), Lätis (Riia) ja Leedus (Vilnius). Regiooni täielik katmine tähendab, et saame pakkuda rätsepatööna kohandatud lahendusi, mis sobivad ideaalselt mistahes tegevusharusse ning õiguskorda.

Tegevusvaldkonnad:

- Avaliku- ja erasektori koostöö
- Pankrot ja võlgade restruktureerimine
- Finantsid ja pangandus
- Perekonnaõigus
- Haldusõigus
- Põllumajandus
- Infrastruktuur, kommunaalteenused
- Rahvusvaheline kaubandus
- Intellektuaalne omand
- Riigihanked
- Kindlustusõigus
- Sisserändeõigus
- Kinnisvara ja ehitus
- Taastuenergia
- Kohtuvaidlused ja arbitraaz
- Tööõigus
- Konkurentsõigus
- Ühinemised ja omandamised
- Majanduskaristusõigus
- Ühinguõigus
- Maksuõigus
- Euroopa Liidu õigus

www.lextal.ee
info@lextal.ee

kohus ning määrab saneerimisnõustaja. Menetluse teiseks märkiloovaks eelduseks on sisulist ühingu tervendamisprotsessi hõlmava saneerimiskava koostamine ning selle vastu võtmine võlausaldajate poolt, millele eelnevad erinevad läbirääkimised, mis kätkevad nõudeid ja muid küsimusi. Saneerimiskava vastu võtmise poolt peab olema pool kõigist võlausaldajatest, kellele kuulub vähemalt kaks kolmandikku kõigist häälest. Koostatud kava teostamise praktilise võimalikkuse üle aitavad otsustada saneerimiskava hindavad eksperdid, kelle arvamusele toetudes kohus kinnitab saneerimiskava või jätab kinnitamata.

*Mitte veel püsivalt
maksejõuetu äri-
ühingu lõpetamisele
on alternatiiv
saneerimine.*

Siinkohal tuleb silmas pidada, et tervendamist on võimalik viia läbi ka väljaspool saneerimisseaduse raamistikku ehk vähem formaalselt. Sellisel juhul jääb tervendamise sisu ning sellest tõusvad väljakutsed samaks - dialoogis kõigi oluliste võlausaldajatega on vaja töötada välja adekvaatne päästeplaan. Sellise lähenemise eeliseks on mõistagi dünaamilisus ja konfidentsiaalsus. Miinuseks võimalikud liiatigi kiuslike või põikpäiste võlausaldajate ründed pankrotiavalduste vms käikude näol, millisel juhul võib tervendamine heal juhul üle kasvada saneerimismenetluseks saneerimisseaduse tähenduses või hoopiski lõppeda pankrotimenetlusega. Sellisel juhul on aga juba

eluliselt lihtsam saneerimismenetluse läbiviimine, sest see võib kasvatada võlausaldajate ning kohtu veendumust, et päästeplaan ja selle elluviimise soov on sisulised.

Saneerimismenetluse tulemuslikkus - kelle huvid on kõige paremini kaitstud?

Eelpool toodust nähtub, et kuigi asja tuumas võimaldab saneerimine tõepoolest võlgnikul teatud määral enda kohustusi vähendada, siis pole ometigi ühelt poolt nii menetluslikult kui teiselt poolt võlgnevustes ühingu enese aja ja töökulu poolest tegemist mitte liiga lihtsa toimetamisega. Nii kohtumenetlus, läbirääkimised kui ka kava elluviimine ja ühingu majandusliku jätkusuutlikkuseni juhtimine seavad omaette kadalipud ning ei tohiks olla võlausaldajate poolt alahinnatud tervikpildi hindamisel.

Teiselt poolt tuleb küsida, milline on perspektiivikus võlausaldajate vaatevinklist? Kas mõistlikum on olla saneerimise vastu, et pankrotimenetluses loota nõudeõigus maksma panna, või poolt ja leppida kokku nõude vähendamises? See on ilmselt koht, kus tuleks jätta kõrvale inimlik trots ning kaaluda ennekõike majanduslikku perspektiivikut. Nii näiteks puudub ilmselt huvi ja vajadus nõuete vähendamises kokku leppida võlausaldajatel, kelle nõuded on pandiga tagatud. Praktikast ilmneb, et siinkohal esitavad saneerimisele vastuväiteid ennekõike krediidiasutused, kes soovivad vältida hüpoteegiga tagatud nõuete ümberkujundamist (M.

Vutt, 2011, 20). Samal ajal neil, kelle nõuded on tagamata, võib olla arvestatav huvi saneerimise vastu, sest kui pankrotimenetluses on nende nõuete rahuldamise järk madalam, siis eksisteerib risk, et pankrotimenetlusest ei olegi neile arvestatavat tulu.

Võlausaldajate huvides on, et ühingu saneerimisjärgne väärtus oleks suurem kui saneerimiseelne.

Majanduslikust perspektiivist tuleb mõista kaht - esiteks puudub olukorras riskivaba lahendus ja teiseks sõltub otsus olulisel määral sellest, kui mõistlikku lahendust pakutakse võlausaldajatele. Võlausaldajate perspektiivist on saneerimist põhjendavaks argumendiks, et ühingu saneerimisjärgne väärtus on suurem kui enne saneerimist - vastasel juhul puudub võlausaldajatel huvi saneerimise teostamiseks. Kui ühingu varade likvideerimisväärtus on suurem kui saneerimisest loodetav tulu, siis on võlausaldajaid väga raske veenda tervendamise kasuks otsustama. Seda eriti siis, kui ettevõtte materiaalsed ja/või immateriaalsed varad on turul likviidsed. Likviidsete varade olemasolu korral tuleb arvestada, et ühingu äriprotsesside kasumlikkuse hindamine on üles ehitatud ennekõike oletustele ja teatud eeldustele, mis aga turuolukorra muutudes võivad osutuda ebatõeks ja mitte vettpidavaks. Viimasest võib näiteks tuua kinnisvara arenduste reaalse majandusliku perspektiivikuse hindamise problemaatika. Seega saab majanduslikust perspektiivist üldistada seda, et kumbki pole tugevas eelis-

seisus - nii risk kui potentsiaalne tulu jaotuvad ühtmoodi äriühingu ja võlausaldajate vahel.

Kogemusest üldiselt, üle lahe ja Eestist

Tervendamise läbiviimise võti on saneerimiskava kinnitamine

Eesti praktikas, kus saneerimine on võimalik olnud alles alates 2008. aastast, peetakse saneerimist veel üldiselt vähe levinuks ning tihti takerduvaks, kuid on edulugusid. Alates 2009. aastast kuni 2013. aastani leidis aset tulemusrikas AS Suva saneerimine, milles artikli kaasautorid Ants Prümmel ja Urmas Ustav saneerimisnõustajatena osalesid ning ka mitmed head näited siinkohal tootsid. AS Suva on Eesti suurim ning vanim soki- ja sukatootja - oluline lepingupartner paljudele ning arvestatav töandja. Tänaaseks on majandussurutise ajal arusaadavalt raskuseid näinud äriühing edukas ja kasumlik.

Eesti praktika ei erine maailma kogemusest - põhiliseks saneerimise ebaõnnestumise põhjuseks on, et ühing on saneerimise soovi hetkeks tegelikult juba püsivalt maksejõuetu või puudub jätkusuutliku majandamise perspektiiv tulevikus (Lukason ja Urbanik, 2013, 82). Märgilise tähendusega saneerimise õnnestumiseks on saneerimiskava kinnitamine.

AS Suva saneerimine afirmeeris veendumust, et kava kinnitamise võti on avatud dialoog võlausaldajatega saneerimisnõus-

tajate poolt. Maksejõuetuse eelõhtuks on paratamatult tihti ettevõtja ise enamuse või kogu oma usalduskrediidi võlausaldaja silmis ära kulutanud - seega on hädavajalik luua avatud ja mõistlik dialoog saneerimisnõustajate ja võlausaldajate vahel. Kohus ja võlausaldajad saavad olla saneerimise tulemuslikkuses kindlad ainult siis, kui selleks on adekvaatne äriplaneering ja finantsplaan - lisaks nõuab kohus, et oleks tehtud selgeks, mis saaks nõuetest juhul, kui ettevõtja pankrotistub. Tuleb meeles pidada, et saneerimiskava vastuvõtmisel on määravateks võlausaldajate hääled. Kui saneerimiskava ei ole vastu võetud, ei saa kohus seda kinnitada ja nii jookseb ettevõtte tervendamine sisuliselt ja õiguslikult ummikusse.

Kirjanduses on toonitatud, et kinnitamine on soodustatud muu hulgas, kui:

- on tagatud ühingu finantseerimine tervendamise ajal;
- eksisteerivad materiaalsed ja õiguslikud võimalused ühingu planeeritud tegevuste jätkamiseks;
- koostatud on sisuline äriplaneering ja tegevusprognos, mida viib ellu pädev juhatus;
- võlausaldajad toetavad saneerimist; ja
- prognoosid, plaanid ning abinõud on realistlikud ja konservatiivsed (M. Vutt, 2011, 19).

Soome praktika põhjal on näidatud, et tegelikult võib olla eduka saneerimise eelduseks ka esmapilgul majanduslikus perspektiivis raskesti mõõdetavad väärtused või juhtimisteoreetilised nüansid. Näiteks on peetud üle lahe maal, kus saneerimine on olnud üheks teeks pankrotist ja

likvideerimisest mööda alates üheksakümne aastate esimesest poolest, positiivseks väljaveateks saneerimise õnnestumise juures asjaolu, et ühingu jääb saneerimismenetluse ajal töösse varasem juhatus (Laitinen, 2011, 192).

Ohud saneerimise teel

Edukas tervendamismenetlus päästab ettevõtte pankrotist, aga tuleb pidada hästi silmas, et tegemist on olulise ärilise väljakutsega. Ettevõtjal tuleb endale anda aru, et saneerimisel olek võib tähendada tihti oluliselt ettevaatlikumaid ja karmimaid tarnetingimusi koostööpartneritelt. Ei tohi unustada, et saneerimisnõustajad võivad saavutada tulemuse kava vastuvõtmisega, aga edasi tuleb ettevõtjal end ise eduka juhtimise ja majandamisega tõestada ning on väga oluline, et abiks oleksid nii pädevate õigusteadmistega kui finantstaustaga saneerimisnõustajad - mõlemat läheb menetluse kestel korduvalt ja hädasti tarvis.

Tervendamise käiku võivad saata olukorrad, kus ühingul käibevahendeid napib. Oluline on, et võlausaldajatele tuleb asuda tasuma tagasi, nagu oli lubatud. Isegi kui tekib uusi takistusi, tuleb vähemalt osaliselt tasuda, sest siis on lihtsam ümber rääkida maksegraafikuid ja tasumisaegu pikendada - sellega näidata, et on sisuline soov kohustusi täita. Võlausaldajatega tuleb rääkida probleemidest võimalikult varakult ja kokku leppida lahendus, sest asjadel minna lastes lõpetatakse pankrotiga.

Saneerimine on ausa ettevõtja pingutus ja töö, mis on tee mööda ohustavast makse-

jõuetusest. Mistahes katsed varasid “saneerimise” egiidi all liba-saneerijate või -likvideerijate abiga kantida, võib pikas perspektiivis kalliks maksma minna - aastaid hiljem tuleb tegeleda võimalike karistus- ja tsiviilõiguslike menetlustega, millistest praegugi püsivad mitmed meedia fookuses.

Lõppsõnaks

Enne kui otsi vette hakata laskma, tasub ettevõtjal alati endale koos adekvaatsete nõustajate abiga teha pilt selgeks ning püüda leida mõistlikud lahendused. Reaalsuses on pikas perspektiivis ainsaks aktiivaks ettevõtjal tema hea nimi - pankrot on majandustsükli loomulik koostisosa ning enamus ettevõtmistest tulebki varem või hiljem kokku tõmmata. Oluline on, et oma asju oleks mõistlikult ja avatult proovitud klaarida ning kui ka ei õnnestu, saab oma võlausaldajatele hiljem tänaval rahulikult silma vaadata ja tere öelda - sinuga aetakse asju edasi, mitte ei kvalifitseerita sulleriks.

Kasutatud kirjandus

- 1 Erkki K. Laitinen. Assessing viability of Finnish reorganization and bankruptcy firms. - European Journal of Law and Economics (2011) 31:167-198
- 2 Stefan Sundgren. Does a Reorganization Law Improve the Efficiency of the Insolvency Law? The Finnish Experience - European Journal of Law and Economics (1998) 6:177-198
- 3 Oliver Lukason, Artjom Urbanik. Why Reorganization Of Firms Fails: Evidence From Estonia - Discussions on Estonian economic policy: Theory and practice of economic policy in the European Union (2013) 1:73-84
- 4 Margit Vutt. Saneerimiskava Kinnitamise Praktika. Kohtupraktika analüüs. Riigikohus, õigusteabe osakond (2011)

2-päevane intensiivkursus: KONSOLIDEERIMINE TEOORIAS JA PRAKTIKAS

15.-16. oktoober 2014

Mati Nõmmiste ja
Janno Greenbaum
Grant Thornton Rimes OÜ partnerid

www.rmp.ee/koolitus/rmp

